

Monumentnummer*: 516871

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 18 september 2000
Kadaster deel/nr 82864/50

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Arnhem Arnhem Gelderland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Arnhem Transvaalbuurt

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Arnhem N 3799

Omschrijving**

Inleiding

Voormalige KANTOORWONING bestaande uit een kantoor en een bovenwoning, gebouwd in 1910 door architect Willem Diehl (1876-1959) in een stijl die elementen vertoont van Art Nouveau en rationalisme op de hoek van de Sonsbeeksingel, Zijpendaalseweg en de Cronjéstraat. Het op een driehoekige hoekkavel gelegen pand vormt samen met het tegenoverliggende pand Cronjéstraat 1-3/ Zijpendaalseweg 2-4, het Belderbos pand, de toegang tot de Transvaalbuurt, een wijk uit het eerste decennium van deze eeuw met voornamelijk herenhuizen in Art Nouveau-stijl, waarvan er vele door Diehl zijn ontworpen. Het kantoorpand is opvallend vormgegeven. Door de wigvormige kavel bezit het pand voorgevels aan zuid- en noordzijde resp. aan de langs de spoordijk lopende Sonsbeeksingel en aan de Cronjéstraat en omdat de scherpe hoek is afgerond, een gebogen westgevel aan de Zijpendaalseweg. Het gebogen inzwenkende schild van het dak volgt de ronding van de gevel. Het pand bezit rondom een betegelde strook.

Omschrijving

Voormalige KANTOORWONING op een wigvormig grondplan met een afgeronde hoek, twee bouwlagen en een zolderverdieping onder een hoog afgeplat omlopend schilddak met inzwenkende schilden, gedekt met shingles. De gevels zijn opgetrokken uit in kruisverband gemetselde rode baksteen en voorzien van een hoog trasraam afgedekt met een rollaag. Onder de goot bevindt zich een

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

brede band metselmozaïek, bestaande uit bakstenen, die twee aan twee afwisselend horizontaal en verticaal zijn gemetseld. De gevels zijn met uitzondering van de afgeronde hoek asymmetrisch ingedeeld. De noord- en de zuidgevel bezitten resp. één en twee traveeën, die eindigen in gebogen afgesloten Vlaamse gevels. De traveeën, die aan de zuidzijde zijn gekoppeld, worden begrensd door lisenen op kraagstenen van kunststeen. De traveeën zijn alle voorzien van een witgepleisterde band tussen de met rozetten versierde kraagstenen. Ook de afgeronde zuidgevel is voorzien zo'n band.

Deze banden bevinden zich tussen de begane grond en de eerste verdieping. Bij de noordgevel lopen de lisenen aan de onderzijde door tot ongeveer halverwege de eerste bouwlaag, waar zij eindigen in kraagstenen van kunststeen die zijn voorzien van opschriften in reliëf. Op de linker staat in Art Nouveau-letters: "ANNO" en op de rechter "1910". De rechter liseen gaat ter hoogte van de daggoot verder als schoorsteen, die weer door de goot van de Vlaamse gevel heen steekt.

De gevels worden afgesloten door een geprofileerde bakgoot op bewerkte klossen. De klossen zijn aan de zuidzijde drie aan drie gepaard. De Vlaamse gevels zijn voorzien van gebogen geprofileerde bakgoten.

De NOORDGEVEL is, afgezien van de afgeronde hoek, twee traveeën breed. De linker travee bezit op de begane grond een ingangspartij, bestaande uit een deuropening geflankeerd door twee rechthoekige vensters met witgeverfde gegoten lekdorpels. Deur en vensters zijn met elkaar verbonden door gepleisterde blokken ter hoogte van de onder- en bovendorpels. Deur en vensters worden afgesloten door drie tegen elkaar geplaatste, geornamenteerde kunststenen lateien. Boven de latei van de deur bevindt zich een segmentboogveld met in reliëf een met verguldsel getekende zon met stralen. Het geheel wordt afgesloten door een in het midden sterk gebogen kroonlijst met omgekrulde uiteinden, waarboven zich een rollaag bevindt. In de deuropening bevindt zich een houten kozijn op hardstenen neuten met een houten geornamenteerde paneel deur en in het midden twee ruitjes met smeedijzeren roosters. Voor de deur ligt een twee treden hoge hardstenen stoep. De vensters zijn voorzien van 6-ruits ramen.

Boven de deur bevindt zich op de eerste verdieping een venster met een kunststenen lekdorpel, gepleisterde blokken in de dagkanten, een latei met vellingkant en een raam met 6-ruits bovenlicht.

De rechter travee met de Vlaamse gevel bezit in de eerste en tweede bouwlaag drie door gepleisterde speklagen gekoppelde vensters met gegoten lekdorpels van kunststeen en gepleisterde lateien met vellingen. Boven de lateien bevinden zich segmentboogjes. In de gebogen afgesloten Vlaamse gevel bevindt zich een sierlijk getoogd venster met vierdelig kozijn, voorzien van twee 6-ruits en twee 5-ruits ramen.

De gevel bezit rechts onder twee vermoedelijk kunststenen brievenbussen met opschriften in Art Nouveau-letters resp. "woning" en "kantoor".

De afgeronde WESTGEVEL bezit in beide bouwlagen drie door een verhoogde segmentboog afgesloten vensters met kunststenen lekdorpels, gepleisterde blokken in de dagkanten, rollagen en verhoogde segmentboogtrommels. De vensters zijn voorzien van recht gesloten ramen met 6-ruits bovenlichten. De segmentbogen hebben gepleisterde geboortestenen.

De ZUIDGEVEL bestaat, afgezien van de afgeronde hoek, uit drie traveeën, waarvan de linker twee worden bekroond door Vlaamse gevels. Deze traveeën bezitten op de begane grond ieder twee met een verhoogde segmentboog afgesloten vensters met gegoten lekdorpels, gepleisterde blokken in de dagkanten, rollagen en verhoogde segmentboogtrommels met gepleisterde geboortestenen, die onderling zijn verbonden door geornamenteerde blokken. De vensters zijn voorzien van een vast kalf, brede onderramen en

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

tweedelige 6-ruits bovenlichten (valramen). Op de eerste verdieping bevindt zich in de linkertravee een zelfde soort venster als op de begane grond, alleen is het onderraam hier 4-ruits. In de middelste travee bevinden zich twee smallere vensters van hetzelfde type, echter met 2-ruits onderramen (horizontale roedenverdeling) en 8-ruits bovenlichten. In de gebogen afgesloten Vlaamse gevels bevinden zich twee sierlijk getoogde vensters met vierdelig kozijn, voorzien van twee 6-ruits en twee 5-ruits ramen.

De rechter bevat op de begane grond een gewijzigde deur, waarvan het bovenste deel is dichtgezet. Hierboven bevindt zich een 6-ruits bovenlicht, afgesloten door een rollaag en een verhoogde segmentboogtrommel. De deuropening is voorzien van gepleisterde blokken in de dagkanten, de segmentboog van gepleisterde geboortestenen. Hierboven bevindt zich op de eerste verdieping een rondboogvormig afgesloten venster met gegoten lekdorpel en een vermoedelijk gewijzigd rondboogvormig afgesloten raam.

In de zuidgevel bevinden zich verder nog vier kelderlichten met strekken, smeedijzeren roosters en bakstenen koekoeken.

Het INTERIEUR bezit nog vele oorspronkelijke elementen zoals: een vestibule met een hoge marmeren lambrizing en een koepelvormig stucgewelf en een antichambre met een hoge houten lambrizing met panelen. De gang is voorzien van houten lambrizingen met panelen en een stucplafond met geometrische rozet. Verder zijn er marmeren dorpels, paneeldeuren met veelruits zij- of bovenlichten in geornamenteerde omlijstingen met geometrische Art Nouveau-motieven. Het trappenhuis bezit geornamenteerde dubbele houten trappalen in geometrisch Art Nouveau-stijl, geprofileerde leuning en afwisselend houten planken en spijlen. Op de eerste verdieping wordt de overloop afgescheiden door een houten wand met veelruits raam. De kapconstructie bestaat uit inzwenkend gebogen laminaatspanten. Deze geven samen met de sierlijk gebogen vensters de zolderverdieping het karakter van een oud schip.

Waardering

Voormalige KANTOORWONING uit 1910 van W. Diehl.

- Van architectuurhistorische belang als een goed en gaaf voorbeeld van een kantoor met bovenwoning in een stijl die elementen vertoont van Art Nouveau en rationalisme. De kantoorwoning is van architectuurhistorisch belang vanwege de hoogwaardige esthetische kwaliteiten van het ontwerp zoals een bijzondere hoofdvorm en opmerkelijke hoekoplossing en een bijzondere ornamentiek. Het pand is bovendien van architectuurhistorisch belang als onderdeel van het oeuvre van de architect Willem Diehl. Het betreft hier de pendant van het "Belderbospand", (Cronjéstraat 1-3/ Zijpendaalseweg 2-4), dat eveneens is voorzien van een gebogen hoekgevel en Diehl's eerste grote opdracht in Arnhem was.

- Van stedenbouwkundige waarde vanwege de prominente plaats op de hoek van de Cronjéstraat, de Zijpendaalseweg en de Sonsbeeksingel. Het pand springt direct in het oog wanneer men de Zijpse poort (spoorwegviaduct) gepasseerd is. Samen met het Belderbospand vormt het pand de "poort" tot de voornamelijk in het eerste decennium van deze eeuw gebouwde Transvaalbuurt, waar een aanzienlijk deel van de herenhuizen door Diehl is ontworpen.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Werk-woonhuis

Functie

Kantoorwoning

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument